

Szerkesztőségi iroda:

Rimasmzobát, Rimasor 25. sz. a. — Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentetlen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R.-szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetmény-, nyilttér- és felszólamlások.

Hirdetési díj:

Egy négy hasábos petitsor térfogata 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadó-hivatala Rimasmzobát Losonezi-utca 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. — Az előfizetéseket legcélszerűbben posta utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal vesz fel.

Egy paragraphus.

Az 1875-ik évi XXII. t. cz. 2. §-ára, illetve annak utolsó, vagyis 14-ik pontjára akarom a közönség figyelmét felhívni, mely következőleg intézkedik: „Kivételnek (t. i. a tőkekamat- s járadékadó alól) a 315 frtot tul nem haladó kamat- vagy életjáradék, a mennyiben az illető fél összes jövedelme, adósságainak levonása nélkül a nevezett összegnél nem több.“

Ezen intézkedésnél kétségtelen a törvényhozás azon intentiója, miszerint az adózó polgárok azon osztálya, mely életét verejtékes munkájával tartja fenn, szorgalma s takarékosága által összekapargatott pénztőkéskejétől járó kamat-jövedelme után meg ne adóztassék.

Ezen osztály, a szoros értelemben vett nép, az összes lakosság $\frac{3}{4}$ -ed részét teszi.

A törvényhozás bölesen intézkedett, midőn e 14-ik pontot a §. szövegébe felvette, de megelégedett valamiről: egy oly külön §. megalkotásáról, mely parancsolólag, bírság terhe mellett megtiltja az adótkivető pénzügyi közegeknek, ezen jövedelmi minimumot tőkekamatadó tárgyává tenni. S éppen azért, mert erről megelégedett, hasztalan munkát tett az említett 14-ik pont megalkotásánál: mert oly eset alig fordult elő széles ez országban, hol e törvényes intézkedés alkalmaztatott volna.

S miért nem?

Hát egyszerűen azért, mert e törvényről az illető szegény adózóknak nincs tudomásuk, — arról őket senki sem tanítja ki; de a mai constellációk közt a kitanításnak sem nagy hasznát vennék, a kincstár érdekét minden áron s minden eszközzel támogató pénzügyi közegek törekvéseivel szemben, még az adótkivető bizottságok előtt sem.

Ennek is megmondom az okát.

Az adófelügyelőség kifürkész minden tőkét, s adó alá vonja, tekintet nélkül az említett 14-ik pont rendelkezésére; az adótkivető bizottság pedig, csalhatatlannak tartva az adófelügyelőség javaslatát, a kivetés jogosultsága, vagy a kivetett összeg mennyisége ellen tett felszólalást egyszerűen mellőzi azon indokból, mert a felszólaló nem tud pozitív, kézzel fogható bizonyítékot felhozni arra nézve,

hogy összes jövedelme nem haladja meg a 315 forintot.

Természetes, hogy nem tud, — mert hiszen képtelenség a napszámostól, zsellértől stb. stb. azt kívánni, hogy napszámjai után járó jövedelmei felett rendes könyvvitelt vezessen.

Azon kérdés tölul itt előnkbe: lehetne-e ezen visszas állapoton segíteni, s a szegény népet megmenteni az adózás oly nemétől, mely alól őt maga a szentesített törvény kiveszi?

A lehetőség nincs kizárva, de annak kimaradhatatlan feltétele: a jóakarát, az igazságos eljárás azok részéről, kik az adótörvények végrehajtásánál közreműködnek.

Kihagyom számításomból a rendes fizetéssel ellátott pénzügyi hivatalnokokat; ezek nagy részénél az elfogultság, a kitüntetésre s előléptetésre reflektáló turbuzgóság legyőzhetetlen akadályt képez. — Annál nagyobb súlyt fektetek a községi előjárókra, s első sorban a jegyzők- s körjegyzőkre.

Vegyenek azok tudomást e törvény létezéséről, tanítsák ki arról az érdekelteket, támogassák azokat felszólalásaikban, s a czél el lesz érve.

Őket nem a kincstár fizeti, a rangfokozatokon emelkedhetes esélyei meggyőződésüket nem befolyásolják, s a kincstártól való függetlenségök tudata bátorságot s erőt kölcsönözhet nekik a törvényben gyökeredző jogok pártolására. — Komoly, határozott fellépésekkel imponálhatnak az adótkivető bizottságoknak is, — azon bizottságoknak: melyek összeállításuknál fogva hivatva lennének úgy le, mint felfelé egyenlő mértékkel mérni, de a kincstártól nyert napidíj fizetés, akaratukat legalább is elszibbasztja.

Régi igazság: hogy gyakran a jelentéktelennek látszó ok is, messzeható okozatot szülhet. Itt, e törvényes intézkedés lelkiismeretes alkalmazásának mellőzésénél ugyan ily jelenséggel találkozunk: a törvénytelen megadóztatás elrettent, kizavarja a kicsi tőkéket a forgalomból, minek egyfelül a közgazdaságra van káros hatása, másfelől még csirájában öli el a takarékosági ösztönt az alsóbb osztályú nép nagy tömegében; — ennek eredménye aztán: az iszákosság, az elszegényedés terjedése,

a socialistikus és communistikus eszmék keletkezése s térfoglalása a földmivelő osztályban is, melytől ez ideig nálunk érintetlen maradt.

Mindezen jelenségek lassan, alig észrevehetőleg következnek be, de bekövetkezésük logikai kényszerűség; s akkor, midőn bekövetkeznek, ki hinné, melyik tudós nemzetgazda, vagy államférfiúnak jutna eszébe azokat, s romboló hatásukat, ama kis okra, vagy több ily kicsinynek látszó okok egymásra hatására vezetni vissza.

Solon, az athenei böles, eszélyesebben járt el törvényeinek megalkotásánál, mint a mai kor törvényhozó testületei. Ő nem burkolta érthetetlen phrasisokba intézkedéseit. Attika összes lakosságát 4 osztályba sorozván, határozottan kimondta: hogy a negyedik osztály, vagyis a legalsóbb rendű nép, közvetlen adót nem fizet, s ez által lehetőségét is kizárta annak, hogy a végrehajtó hatalom e negyedik osztályt bármily ürügy alatt adó alá vonhassa. Akkor is voltak adóvégrehajtók, s adótkivető bizottságok, de gondoskodott az állam oly független bíróságról is, mely a polgárok oly tekintetben előállt sérelmeit orvosolta, s a kincstár érdekében tett tulkapásokat szigorúan megtorolta. S most? ne is beszéljünk erről. * *

A megyei székhely kérdése.

Ez ominos ügy, mely megyénk két tekintélyes vidékét állította szembe egymással mint halljuk — végleg elintéztetett. — Az ügyben a belügyminiszterium leiratáról, melyben a megye bizottsági-gyűlésének kétrendbeli törvényes és kifogástalan határozata megerősítést nyert, következőket közölhetjük:

A mult évi martius hó 28-án tartott bizottsági közgyűlésben 533. sz. a. hozott s az ugyanez évi szeptember 27-én is fentartott azon határozatot, melyben a megye közönsége elmondotta, hogy az eddigi gyakorlat megváltoztatása mellett jövőben ugy a központi közigazgatás, mint a megyei bizottsági közgyűlések állandó székhelye Rimasmzobát legyen; az ezen határozat ellen gróf Andrássy Manó és érdektársai, továbbá több város és község által beadott felfolyamodványokat beható bírálat alá vette a miniszter; s tekintettel arra, hogy jelenleg azon gyakorlat, mely szerint a központi közigazgatás székhelye Rimasmzobátban van, a megyei közgyűlések pedig Pelsőczön tartatnak, nemcsak indokolatlan időpazarlást és költségeket okoz, a mennyiben az folytonos költözökéssel és két székház fenntartásával van egybekötve,

is kijutott a notárius uram fizetésében. — Összenéz a házaspár, egy nagyot sohajtanak, s e sohaj körülménye sem bírja a fatális helyzet signaturáját!

Azonban notárius uram nem ér reá a sopánkodásra — behívja segédje az irodába a postát felbontani. — Vagy 50 db vaskos levél vár a felbontásra, notárius ur és segédje izgatottan olvassák, hogy a szolgabíró ur 5 frt bírságot szabott ki a miért a veszett kutyáról szülő havijelentést be nem küldötték; a királyi adófelügyelő ur meg az adót szorítja nagyon, végrehajtóval fenyeget, mert a csiribirek dühösek a kutyogóiak meg pláne bicskások, — no meg olvasta újságból is, hogy kutyavilág jár az adóvégrehajtókra, „azaz hogy bocsanat nem szabad elárulni, hogy mit ír a sok bírói és felügyelői hivatal — mert az hivatalos titok!“ — mondja notárius uram „Hidegszél“ árendásnak ki azt jött megtudni, hogy kitudták-e már az ő ügyébe Csata Marezi ellen a licitációt! De nini, most veszi csak észre notárius uram, hogy még most is tele van az iroda a tengernyi néppel, mert holnap Batyiba vásár lesz, Kuszi Pesta nagy keucez, neki marhapasszus kell. Dajcsuter, a módos meg az adóját sokalja, felvilágosítást kér. — Rangos András meg örök levelet írat, — mert már mindenét megvette annak az iszos Csók Andrinak, holnap ő is beviszi Batyiba a telegkönyvhöz a levelet. — Ott meg a meleg kályha mellett Kloka Boris már tele sirta kötenyének mind a két szélét azért a szép tojós tyukért, a mit Derján Zolti — a diák — ma délután a gumipuskájából kontyon talált. Őt pengő forintot követel, de azért egygyel is beéri. — A vármegye pandurja is ott áll a kályha mellett, kezében a hivatalos emlékeztetés, miért nem küldte be notárius uram a közmunka összeírását, már most meg kell toldani I fital, mert tudni való dolog, hogy a pandur se élhet szélből!

Pont tizenegy órát dudál a bakter a mikor notárius uram leülhet sovány vacsorájához, de mi az? még most is kopogtatnak! — Szabad! — Az ajtó megnyílik, bejön egy öreg uri ember barátságos, pufók arca majd kipattan a pirosságtól, sötét piros orra, már ibolya színbe játszik,

TÁRCSA.

A körjegyző.

(Életrkép)

A köd leszáll, bíró uram szobája setét lesz, a notárius uram már nem bírja kivenni a B. tabellából, hogy kik az adóhátralékosok, nosza rajta a kisbíró behozza a petrolt, hogy: legyen világosság! a körjegyző uramnak is eszibe jut, hogy hazamenjen, — az ötödik faluba — mert hiszen ő kigyelme családos ember; összeszedi hát napi munkáját, azt a halom papirozt, a melytől görnyed a bíró láda, s fontos képpel mormogja magába: ez a százalék ügy, ezek ismeretlen hadkötelesek, ezek a peres ügyek, ez a gyógyalap, e meg a katona beszállásolási pótadó lajstrom, de hol van a községi költségvetés? Lesz lóvás-futás, beletelik jó félóra. mig eszibe jut a törvénybírónak, hogy a nagyságos urhoz vitte be a kisbíró aláírás végett, mert térdig érő nagy a sár, azért nem jöhetett el a nagyságos ur a gyűlésbe. — beletelik a másik félóra, mig a kastélyból elhozzák a költségvetést; de nem írta ám alá a nagyságos ur, mert sokalja a kiadást. — a mi a notárius uramnak sehogy se tetszik — bírák uramék is vakargatják a fejüket, — meg is bánták, hogy aláírták; mig a falu esze, szája és pennája meg egy kis kvaterkával, — s jó dohány és bor mellett ne esodálkozunk, ha notárius uram is elpolitizálja a negyedik fél órát, s csak az esteli harangszó figyelmezteti őt családjára, akik otthon az ötödik faluba őt még vacsorával várják.

A köd leszállott, az idő elsötétedett, notárius uram orra hegyét se látta meg, ha az alacsony viskókból, a főnö házak lámpái nem világítanak, hogy merre kell a faluból kimenni, s e barátságos fény mellett s egypár barátságatlan

kutyavonítás hangjai között kilubiczkol a faluból, a sik mezőre, a hol olyan sötét van, hogy neki dülhetne notárius uram is — mint a cigány a ködnek, — ha az utat nem mutatná az a hosszú vizszallag, mely azon végig vonul! — notárius uram tehát folyton lubiczkol, más emberfia — különösen olyan hivatalnok fele mint notárius uram — náthát kapna az ilyen utazástól, és hurutot, de notárius uramnak semmit sem árt, hozzá van szokva, hozzá szoktatta a sovány fizetés, sőt ellenkezőleg, tetszik neki az ilyen kirándulás, teli tüdővel és élvezettel szívja be a szabad levegőt, s bátran és gyorsan halad a járatlan utakon. Erdőn, mezőn néma esend van, csak a vizloescsanása hangzik léptei után, vagy egy éji madár röppen fel a bokorból, melyet botjával megüt, az idő mulik, az est sötétebb lesz, az utjába eső falvakon mint kisérlet surran át, a dudáló bakter is kiter előle, mert a tegnapielőtt elhalt nyavalyás szabónak nézi. — még csak a kis erdőn kell át menni és ő is otthon lesz — — — vig dalolás hallatszik, a vezeki gáttól jönnek a legények, a „Betekincsen“ jól felpalánkáltak, most övük az egész világ, az egyik megösméri notárius uramat: „megállítjuk a ki anyala van, minek buzott rajtam 3 frt 18 kr. katonaadót?“ deliberatum ugy is lett, — de notárius uram szál legény, nem ijed meg a maga árnyékától, a legények is lejjebbezik követelésüket, csak arra kéri már, hogy legalább írjon a megvére folyamodást, „meghaláljuk, bizony Isten meghaláljuk“. — Notárius uram unja az óbegatást, megigér mindent és siet haza.

Otthon még ég a lámpa, az asszony türelmetlenül várja, kis fia nyakába ugrik, kikutatja zsebeit — mert ő is szereti a szöllődézsma váltáságot szedni, — felesége izzadt homlokát letörli; s szeliden kérdi őt ezer aprólékos dolgokról, utjáról, mig egy merész vágással kirukkolt, hogy „hoztált-e pénzt?“ notárius uram savanyu arezot vág, és kihuzza sovány bugyellárisát, s lassan kihuz egy ötöst, igaz, hogy uj az ötös, az egy oldala magyarul is van nyomtatva, de még is csak öt forint az; a melyből nem lehet a holnapi vásáron sertést venni, nem lehet még a sarju árát se kifizetni. — De szegény a talu, csoda, hogy 5 frt

hanem az ügymenetre kiható hátrányos, befolyásánál fogva a jó közigazgatás érdekeivel is nyílt ellentétben áll; ellenben a megyei központi közigazgatás és közgyűlések állandó székhelyül Rimaszombat városnak lett kijelölése egy czél-szerűségi és takarékosági szempontokból, valamint azon tekintetből is, mert az említett város közművelődési, társadalmi, igazságügyi, pénzügyi, tanügyi és közlekedési központot képez, mind a megyei, mind az állami közigazgatás érdekeinek leginkább megfelel, tekintettel továbbá arra is, hogy a szóban levő határozat törvényszerű módon hozott és sem köz- sem magánérdekekre nézve sérelmet nem foglal magában: **a belügyminiszter ezen határozatot helyben hagyandónak találja.** A felfolyamodók abbéli kérelmének, miszerint a két székhelyre nézve eddig fennállott gyakorlat továbbra is fenntartassék, azért nem adott helyt, mert a felfolyamodók azon állítása, hogy a rimaszombati megyei székház tanácskozási terme közgyűlések tartására nem alkalmas, s hogy ezen székház csak költséges átalakítások után válnék a határozatban megjelölt czélra használhatóvá — nem felel meg a tényállásnak; miután a megye közönségének ide vonatkozó jelentése illetőleg az ottani kir. építészeti hivatal által készített s hozzá bemutatott tervrajzok szerint a rimaszombati tanácskozási terem ugy területére, mint légúrtartalmára nézve jóval nagyobb a pelsüzei teremnél, s míg amaz jókarban van és átalakítási költséget nem igényel, a pelsüzei megyeház állapota oly romladozó, hogy annak jókarban tartása tetemes költséggel fogna járni; mert nem fektethetett súlyt továbbá felfolyamodók által felhozott azon körülményre sem, mely szerint a pelsüzei megyeház felépítéséhez egyes családok és városok magán adományaikkal hozzájárultak, miután ezen körülmény a pelsüzei megyeház értékesítése esetén az illetőknek jogot adhat ugyan arra, hogy e részbeni netáni törvényes igényeiket érvényesítsék, de semmiesetre sem állhat utjában annak, hogy a székhely kérdése a határozatban kimondott módon megoldassék; sőt nem ösmerheti el alaposnak az említett felfolyamodványban foglalt azon érvelést sem, hogy a felfolyamodványon levő aláírások tanúsága szerint a bizottsági tagok abszolút többsége a határozat ellen van, miután ezen megyében a törvényhatósági bizottság, a szavazati joggal nem bíró tisztviselőket nem számítva — összesen 348 tagból áll, az abszolút többség tehát 175; holott a felfolyamodványt csupán 145 s nem mint a felfolyamodványban állítatik 158 tag írta alá. — Midőn ezen elhatározásról a megye közönségét a múlt évi szeptember 27-én tartott közgyűlésből 3881. sz. a. tett fölterjesztés s a múlt évi decz. 30-án 9304. sz. a. kelt alispáni jelentés elintézésével további eljárás végett értesíti, egyszersmind a fentemlített két rendbeli felfolyamodványt valamint a többi, ez ügyre vonatkozó iratokat a megyéhez visszaküldötte.

Hogy minő kötelességek háramlanak ezen helyben hagyás folytán Rimaszombatra, erről majd jövőre.

Jelentés a gömörmezei művészeti és régészeti kiállításról

(Felolvastatt a megyei nagybizottságnak 1883. jan. 3-án tartott ülésén n.)

A történeti múlt minden századának meg volt a maga jelszava, melynek érvényre emelése képezte az egyes nemzettek törekvését.

A régebbi korban a nép arra törekedett, hogy tes ben erős, személyes bátorságban rettenthetlen, fiak nevelése által biztosítsa magának mások felett az uralmat, a közelebb eső századokban élő nemzetek más eszmék terjesztésének állván szolgálatába — óriási harcokat kezdetek és folytattak egymás ellen.

Minden egyes század vad tombolásának mellékes ugyan, de időről-időre növekvő eredménye lett az emberiség művelődése a mely ma csakugyan uralkodó jelszó minden nép kicsinye és nagyja előtt. Közkincs, melyet megszerezni igyekeznek az egyed, hogy családját, igyekeznek a család hogy fáját s igyekeznek a faj, hogy nemzetiségét biztosítsa.

Hazánk népének sok diadalmát jutott osztályrészül a múlt időkben viselt vad harcokból. Természetes bástyája lévén Európa egyéb nemzetének, a vad hordák támadásai hazánkon törtek meg.

Vitéz, harcpróbáltak voltak az ősek s fegyverrel kezükben élték le napjaikat, ez az oka, hogy midőn századok

nyaka körül a schval tizrétt van hajtva, orrával hármat tüsszent s ünnepélyes meghajlással 90 fok derék szögben bemutatja magát.

— En Péter Pál adóvégrehajtó vagyok.

Mintha vad alma volna a nótárius uram előtt levő babesusz-pajz, olyan ránkás vonul végig ajka körül, midőn a végrehajtó ur által nyújtott pecsételés nyomtatott írást elolvassa, de nem tehet már róla, tehát nyájás arcot mutat, aztán észbe jut, hogy az adóvégrehajtó urra nincs is miért aprehendálni; hiszen az intézmény az oka, meg aztán az adóvégrehajtó ur is jobb napokat érdemelhetett volna, hét élő gyermek atyja, meg az ut is igen megviselte, sőt most hallja, hogy még nem is vacsorált, megosztja tehát vele a babesusz-pajzát, sőt még a rajta levő kolbász darabot is kétfelé vágja.

* * *

A kakasok már éjfél kukorikolnak, az adóvégrehajtó ur már álmából prüszköl, nótárius uram is fölkel asztalától, ágyán végig nyújtózkodik és jó lelkiismeretre való nyugodtsággal alszik, csak még a 3 frt havifizetéssel javadalmazott fiatal segédjegyzőcske köröml az íróasztalánál, nagyba számítja a jövő évi adókövetést, míg felszennel irigyen nézi a princezipális nyugodt álmát s ábrándosan fohászkodik:

— Hej! mikor leszek én önálló jegyző?

* * *

Reggeli 8 óra, nótárius uram még mindig alszik, álmában mosolyog, vajlon mit jelent az, talán azt álmódja, hogy jobb jegyzőségre választották meg, — talán érdemeinek elismeréséül egy érdemrendet lát maga előtt legbeni, hagyjuk őt nyugodni, ugy is hallatszik már az asszony szava: Kelj fel!

„Eredj már adót exequálni.“

Sajóhátí.

multán hazánkon végkép megtörték a minden békés foglalkozást, fenyegető pusztító harcok hullámai azon nemzetekéhez képest, kiknél a nyugodalmas életben meghonosodhattak a művelődés esirái — hazánk népe messze elmaradt. Teljes éberség és kettőzött igyekezet hívta e népet a mulasztottak pótlására s minden igaz hazafi szóval, tettel, példaadó buzditással igyekezett hatni, alkotni, gyarapítani s a mig rövid idő alatt a békét szerető közművelődés eszközeit ipart, kereskedelmet, tudományt, művészetet megtudta a nemzet honosítani annyira, hogy ma legalább figyelmet tudott életképessége iránt kelteni, ugy ma sem felejtheti el, hogy népünk a régebbi időben más eszmék karolásánál is vezérszeretett vitt, tudja, hogy népünkben meg van az akarat, meg van a nemes ambíció a szépre és jóra, s tudja, hogy az első közé tartozik most is; művelődés a jelszava, s ennek érdekében igyekeznek tenni nemzetünk kisebbségét, kibén meg van a ragaszkodás hazájá és nemzeti-ségéhez.

Ezen igyekezetnek kifolyása iparunk kereskedelmünk, közlekedési eszközeink, művészetünk, tudományuk emelkedésének elősegítése minden tanuló jónak ismert eszköze. — Megyénk, mely a közművelődés terjesztésében eddig is az első rangú uttörők között állott, csak eddigi elvéhez maradt következetes, midőn a közművelődés szélesebb elterjesztésében kitünő eszköznek bizonyult különféle kiállítások nagy hasznát felismerve, alkalmat kívánt nyújtani a szemlélés utján való összehasonlításhoz, bírálatnak. Épen egy éve múlt t. bizottság, hogy ezen eszmék által vezérelt lelkes férfiak a megyében rendezendő specialisan helyi érdekű művészeti és régészeti kiállítás életrehozása végett az első eszmeeserűt váltották. A kezdet nehézségével nem törődve, a múlt év április hó 17-én először összeült megyei bizottság a megyei művészeti és régészeti kiállítás kulturális hasznáról meggyőződve, hozzáfogott a czélba vett kiállítás létrehozására. — Megválasztotta a helybeli 32. tagból álló végrehajtó bizottságot, megkeresete támogatás végett a megye közönségét, városokat, pénzintézeteket, ministeriumokat, vasúti igazgatóságot s habár nem mindenütt talált is fogékony talajra, vágya és óhajta szavát sok helyen meghallották s szívesen csatlakoztak a kulturális törekvéshez. És itt nem mehetek a tények felsorolásában tovább, mig különösen a hazafias áldozatokra mindég kész Rimaszombat városnak köszönetet nem mondok azért, hogy a nemes város nemcsak a kiállításához szükséges helyiségeket engedte át, hanem az által, hogy a kiállítás előleges költségeinek fedezésére száz forintot adományozott, valóban a kiállítás létrehozását lehetővé tette. — Hasonlóan hálával kell megemlékezni a magyar államvasutak igazgatóságáról, ki a kiállításra érkező látogatókat vonalain 33% árteleengedési kedvezményben részesítette, a kiállítási tárgyak szállítási költségénél 50%-ot engedett el.

A kiállítási végrehajtó bizottság összesen négy ülésben intézkedett a kiállítás érdekű ügyekről. A közönséget a kiállításban való részvételre hírlapilag s azon kívül mintegy 983 levéllel hívta fel. Gondoskodott mindenről, szóval minden ébren talált, s elkövetett mindent, hogy a kiállítás a megyéhez méltó legyen. S valóban, midőn a kiállítást Ngos Szontagh Bertalan alispán elnök ur szeptember hó 3-án megnyitotta, mindenkit meglepett a kiállításnak a megyéhez arányos szépsége — s gazdagsága. Tömeges látogatótsága miatt az eredetileg nyolcz napra tervezett kiállítási időt még négy nappal kellett meghosszabbítani.

Tárgyi eredményét a kiállításnak a következőkben van szerencsém felsorolni:

Megyénkbeli 204 kiállítótól beérkezett:
196 eredeti, másolat, olaj és aquarell-festmény.
42 db szobornemű és műfaragászati tárgy.
378 db okmány és könyv.
405 db bronz- és kőkor tárgya.
138 db agyag-majolica porcellán és üveg ipartárgy.
1011 db régi pénz és érem.
93 db fegyvernemű.
80 db arany-, ezüst-ékszer és diszmn.
72 db ruhanemű, terítők, női diszmnakához tartozó tárgyat.
60 db réz, ezín, ólom, háziesszköz, czéhkanna és jelvény, 10 db óra és kisebb szobai tárgy.
11 db régi butor tárgy.

Összesen a 2496 tárgy öt nagy termet foglalt el.

Legtöbb tárggyal volt képviselve báró Nyáry Jenő ur ő méltósága, ki kitüntető szívességgel alkalmi értekezést is tartott a kiállítás megnyitásakor sajógmőri bronzleleteiről.

Továbbá gróf Andrássy Dénes ur ő méltósága, kinek remek régi fegyverei, terítői, berakott asztalai stb. mellett magukra vonhatták a látogatók figyelmét. Borbély László földbirtokos ur kiállított ősi nemzeti diszruhái s egyéb tárgyairol. Kovács Alajos birtokos ur egész kis gyűjteményét mutatta be, hol a régi bivalybőr fullajtár eszméktől az aranyán dúsán ellátott kőcsag kűsmáig mindenféle mű és harezai számszám látható volt. Öv. János deák Andrásné urhölgy, kinek szívességéből volt látható kiállításunkon Ferenczy István több műve. Továbbá Robonyi Géza tanár ur, ki a föld legnevezetesebb hegyeit ábrázoló önkészítette műfaragványainak pontossága által lepte meg a szakavatottakat.

Megyénk jelenleg élő művészei közül Plachy Ferenc ur több történelmi, mythologiai és genre-festményeivel költötte fel a figyelmet. Sandy Gyula ur olajfestményeinek egész csoportjával volt képviselve, melyek közül több megyénk regényes vidékeit mutatta be. — Martinelli Antal ur „Busuló betyár“ mintájával osztatlan tetszést nyert.

Megyénk városai közül első sorban természetesen Rimaszombatból került a kiállításra a legtöbb tárgy. Leginkább felfogta a kiállítás horderejét és legtöbb buzgóságot fejtett ki a kiállítás létrehozására Jolsva város, honnét igen sok szép és antik tárgyat küldött be a gyűjtéssel foglalkozó igen tisztelt városi bizottság.

Szépen képviseltette magát Csetnek város is műemlékeivel, hasonlóan N.-Röcze, Tiszolcs, Murány. Sajnos, hogy megyénk másik feléről a megyei székhely kérdéséből támadt visszavonulás miatt kisebb volt e kiállítás iránt az érdeklődés, mint a mennyit várhatni lehetett volna, hogy kiállításunk még szebb, még fényesebb legyen.

A kiállítás látogatók részére a m. államvasutak t. igazgatósága 170 db kedvezmény vasúti jegyet küldött, melyből kívánatra kiadatott 74 db a kiállítás megtekintésére ide utazott megyénk és más vidékekről való idegeneknek.

A kiállítást 12 nap alatt, a kiadott jegyek szerint,

1566 látogató nézte meg és a helybeli és közel vidéki iskoláknak mintegy 600-ra tehető növendéke. Ekként átlag egy napra 150 látogató esett.

A kiállítást meglátogatók között volt szeptember hó 5-én Pulszky Ferencz ur ő méltósága, országos muzeumunk igazgatója és szeptember hó 12. és 13-án itt időzött Hampel József ur, a nemzeti muzeum tudós öre. Mindketten beható vizsgálat tárgyává tették a kiállítást, melyen sok tárgy — mint ritkaság — felkelté figyelmüket. Hampel jeles régészünk több kiválóbb tárgy lefényképeztetését kérte. Így a többek között a báró Luzsénszky Henrik ur ő méltósága által kiállított Rákóczy-féle poharat (mely különösen kedvence volt szakértő régészeinknek) több régi majolica poharat, a gróf Andrássy Dénes ur ő méltósága által kiállított remek kézimű terítőt. A Martinelli Antal ur által agyagból mintázott busuló betyárt és más több tárgyat.

A kiállítás végeztéljaként az eredményeként a szeptember hó 4-én tartott megyei nagybizottsági gyűlés a gömörmezei muzeum létesítését egyhangulag kimondotta, s az alakuló muzeum-egyesület alapszabályainak megszerkesztését a kiállítási végrehajtó bizottságra bízta, mely bizottság ma az elmunkálattal keszen van s így alapos a reményünk, hogy azon sok szép tárgyat, mely megyénkben még van, talán évtizedek multán, de mégis csak valamikor a gömörmezei muzeumban megtekinthetjük.

Nem hagyhatom említés nélkül, hogy a kiállított tárgyakból sokat az illető tulajdonosok már részben ajándékozás, részben tulajdonjoguk fenntartása mellett máris a gömörmezei muzeumban helyeztek el. Továbbá a Petőfi-szobor bizottság Izsónk főszíntáji közül az életnagyságu főszíntáji és két mellszobort Petőfyről az alakuló muzeum részére küldte meg. Legújában pedig a Petőfi-szoborra küldött egyes testületek koszorúiból muzeumunk is kapott hármat, köztük a magyar képviselő-házat.

Hogy a kiállítás nemcsak moraliter, hanem anyagiilag is szép sikert aratott, mutatja az, hogy összes bevételéből 695 frt 93 kr. kiadását leszámítva tisztán 200 frt készpénzt adhat a kitűzött jótékony czélra, eltekintve attól, hogy befektetéseknek tárgyát az alakuló muzeum keszen találja, mely mintegy 150 frt értéket képvisel.

Végül az egész kiállításért s mindazon fényes és hasznos sikerért, melyet ezen kiállítás közvetése mellett nyert megyénk, a tisztelt kiállítók érdeméről, ha nagy köszönettel nem emlékezni meg, hálálanságot követnék el, s engedjék meg a t. rendezők is, ha szerénységüket sértve, kitarító önzetlen ügybuzgóságukért teljes elismerésünkkel a legszívesebben adozom, mert bizonyos, hogy a t. kiállítók szíves részvétele és a t. rendezők kitarító fáradozása eredményezte és biztosította a gömörmezei művészeti és régészeti kiállításnak a megyéhez arányos szépséget és a megyei muzeum megalakítását.

Bármily fáradságot és gondot szereztek is maguknak, jutalmazza őket azon tudat, hogy hazafiai kötelességet teljesítettek a tökéletesedés, a művelődés terjesztésében — fáradozásaikkal. Mert ha hozzájárul mindegyikünk a közművelődés terjesztéséhez a legesekélyebbel is, nemzetiségünk jövője felett nem lehet kétségbe esnünk.

Dr. Löcherer Tamás, titkár.

Jánosi, 1883. jan. 11.

Tisztelt barátom Szerkesztő ur! — Azon alkalmából, hogy e lapok egyik megelőző számában említés tétett az „éneklo-kar“ megalakulásáról, szabadságot veszek magamnak a megalakulás befejezte óta történt egy és más dolgokról megemlékezni.

Az éneklő karnak alapszabályilag kifejezett elsőrangú czéja lévén egy népkönyvtár felállítására, az olvasás megkedveltetése s ez uton a nép szellemi és erkölcsi cultiválás — örömmel tudatom, hogy e czélhoz a legelső lépést sikerrel tettük meg. Lenkey István ur 10 frtot, a helybeli lelkész 5 frtot ajánlott fel mindjárt az alapszabályok létrejötte alkalmával könyvek bevásárlására; azóta pedig 20 frt értékű könyvet kaptunk Holló Dénes törvényészki bíró urtól, nevezetesen a „Fekete gyémántokat“ 5 kötetben, a „Szerelmem bolondjait“ 4 kötetben, Komócsi József „Költeményeit“, „Utazás a Kaukaszban“ Dumas Sándortól 4 kötetben, „Uj regélő“ 5 kötetben. Sietünk e nemes adományért a nyilvánosság előtt is köszönetet mondani, annyival inkább, mert az igen tisztelt ur nem felhívás, hanem önként, saját jó lelke sugallata folytán hozta meg e figyelemreméltó ajándékot, midőn az éneklő kar megalakulásáról s annak elzjáról értesült.

Érdekes tudni azt is, hogy mit csinálnak a tagok a tanórákon. Télen keresztül szerdán, szombaton és vasárnap este vannak gyakorló órák, mikor is 6-tól 7-ig új darabot tanulnak, 7-től 8-ig egy kar-tag, ki az olvasásban legügyesebb, felolvas a többi előtt, mit azok a legnagyobb eszűben feszült figyelemmel hallgatnak végig, 8-tól fel kilenczig pedig már régi betanult darabokat próbálnak. A mint látszik az óra jó hosszúra nyulik, de a változatosság nem teszi unalmassá, s ha rendkívüli körülmények nem tartják vissza, senki sem marad el a tanórától. A mi az éneklésben történt előhaladást illeti, az nemesak kielégítő, hanem a rövid fennállási időt tekintve meglepőnek is mondható, mire nagy mértékben befoly azon kettős kedvező körülmény, hogy mind az énekezőkben, az erős akaratú Beeske Balintban meg van a buzgóság, mind a kar-tagokban a tanulékonyosság.

Az is jellemző az „éneklo-kar“ életrekelte és mozgalódsága folytán támadt szellem és érdeklődésre nézve, a mit a feutebbinek képesében említeni akarok. Az éneklőkarnak van becsületbírósa, mely mint ilyen, nemesak a tagok erkölcsi magaviseletét ellenőrzi, hanem általában a társulat ügyeinek is vezetője. E becsületbírósa elkerülhetlenül szükségesnek találna tanulási czélra, sőt templomi használatra is, egy iskolai orgona (Fisharmonika) vásárlását, gyűjtő-ívet becsatolt ki a legközelebbi napokban. És diadalmos legyen mondva uri közönségünknek, az adományok oly bő mértékben kezdenek befolyni, hogy pár nap mulva már a kérdéses hangszer meg lesz rendelhető. Az eddigi adományokról következőket írhatom: Török Bálint ur adott 10 frt. Török Sára k. a. 2 frt. Török Eva k. a. 2 frt. Borbély László ur 5 frt. Borbély Lászlóné ő nagysága 5 frt. Lenkey István ur 3 frt. Beeske Balint 2 frt. Juhász István 1 frt. Toma István 1 frt. Ruzskai József 1 frt. Lelkész 5 frt. — A gyűjtő-ívet az egész közönség megkeresetik, melyről szintén feltételezzük, hogy nem késik megnyitni erszényét és czéljához közelebb segíti éneklő karunkat. Van még ezenkívül egy szép ajánlatunk, melyet öreg hiba volna nem elíteni. Igéretet vet-

tünk, egy helyről arra nézve, hogyha a begyülemző pénz nem fogna fedezni a szükséges költséget, az egész hiányt azon egy helyről fedeztetni fog. E derék férfi senki más, mint a kinek nevét a diszes iskola is elsőblyen dicsőíti, a mi ifju s érdemekben már is öreg főkuratorunk.

De még mindez semmi ahhoz képest, a mi még ugyan a levegőben függ, de hogy meg is valósul, perczig sem kételkedem. Nem valami világrendítő dolgról, nem petárdák robbantásáról, nem valami szocialis kitérőről, hanem egy népies színezésű táncmulatság rendezéséről van szó! Erről azonban majd többet egy jövő alkalommal, addig is készítse és erősítse tisztelt szerkesztő ur a sajtóbirósági bában kifáradt lábait, hogy a mi estélyünket is szerencseláttal jelenlétevel.

Szívélyes üdvözléssel

Concordantia.

Sajtóperünk.

Mint több ízben említettük, Rojko András, forgácsfalvi róm. cath. lelkész lapunk szerkesztője ellen sajtóper indított. E sajtóper folyó hó 11-én tárgyalta a kassai esküdszék.

E sajtóperre okot adott a „Gömör-Kishont“ mult évi 35-ik számában „Rojko és Brauer“ czim alatt közzétett cikkke, melyben az illető, mint panszláv agitátor lett feltüntetve s az volt állítva, hogy az illető a szöszékből azt prédikálta, hogy a minisztertől kezdve az utolsó falusi bíróig minden hivatalnok megvesztegethető stb. stb.

A bíróság következő tagokból állt: elnök Nagy László, szavazóbírák Szmeesányi Jenő és Giczey Gyula, jegyző Absolon Ferencz.

Tolmácsul, minthogy két tanu csak tótul beszél, Hlavács Gyulát nevezte ki a bíróság.

Az esküdszék tagjait lettek sorsolás útján: Bogdányi Antal iparos, Hamar Ferencz ügyvéd, Sudi K. János iskolaigazgató, Éder Ödön ügyvéd, Megay Gusztáv gyógyszerész, Megay Adolf magánzó, Koós Pál megyei pénztárnok, Bares Pál hivatalnok, Timko József lapszerkesztő, ifju Novelly Sándor kereskedő, Szakmáry Károly kereskedő, Korláth Ferencz gyógyszerész; póttagok: Láng Imre és dr. Offenheimer Gyula kir. közjegyző.

Az elnök 1/4-del 10 után megnyitván az ülést, meleg szavakkal figyelmeztette az esküdteket azon szabad polgárhoz legmértőbb kötelességekre, melyek ez alkalommal az egyes esküdszék tagokra várnak s az ügyet lelkiismeretes elbírálásukra bizta.

A vádlót, ki személyesen nem jelent meg, Bernolák Nándor rimaszombati ügyvéd képviselte, míg a vádlott személyesen megjelent védőjével: Molnár József rimaszombati ügyvéddel.

A vádiratnak és az incriminált cikknek felolvasása után, melyben az illető vádló kifejtette, hogy mint magán ember, közhivatalnok és hazafi egyiránt sérelmet lát, megkezdődött a megjelent 5 tanu kihallgatása, a mennyiben a büntető törvény 263. §-ának 1. 2. és 5-ik pontja értelmében a bizonyítási eljárás vádlottnak meg lett engedve.

A vádló képviselője Hanák Manó, Holich Elek és Brauer Vilmos ellen kifogással élt; a két elsőről azt állítván, hogy fegyelmi és büntügyi vizsgálat van ellenük folyamatban, az utolsóra vonatkozólag pedig kifogása az volt, hogy a vádlóval épen az incriminált cikkben foglaltak miatt perben áll. A bíróság visszavonulván a tanuk meghitteltetését mondta ki, mert Hanák Manó egy hónappal előbb tette vádló ellen terhelő vallomását, mit vádlott hitelen okmányal igazolt, valamint azt is igazolta, hogy Holich Elek tanu ellen semminemű teljelentés nem érkezett be az illető hatóságokhoz, sőt Brauert is el kellett fogadni, mert vádló és tanu között junius 8-án történt koresmai verekezés miatt tant főbűnös. Rojko András lett elítélve a rimaszombati kir. járásbíró által.

A tanuk kihallgatása alkalmával valóban oly tények jöttek napvilágra, melyek sem paphoz, sem magyar emberhez nem illenek; jelesül, hogy vádló haz. iskola mulasztásokért begyűlt büntetéséből 40 frtot a Círyll és Methód szláv társaságnak küldött el, mely összegért az iskola számára hazaellenes tartalmu könyveket hozatott, hogy szobájának falait a muszka hadvezérek és államférfiak arezképei díszítik; — hogy illemsértő, póriás, sőt trágár kifejezésekkel szennyezte be a templomi szöszéket, hogy a Gömörmegye és több törvényhatóságok által betiltandónak kijelentett panszláv lapoknak rendes munkatársai s az azokban foglalt hazaelenes eszméket a nép között terjeszti, hogy Plevna elestével azzal adott örömeinek kifejezését, hogy egész éjjel ágyzatott, hogy lázított a zsidók ellen, s hogy a hivatalnokokat a szöszékből megvesztegethetőnek állította stb.

A tanuvallomások után, melyek zsufolásig megtelt teremben mondtak el, Bernolák Nándor mondta el a következő vádbeszédet:

T. Esküdszék! Mielőtt az incriminált cikk gyalázó, rágalmozó és becsületsértő tartalmának részletes fejtegetésébe és ebből kifolyólag vádbeszédem előadásába bocsátkoznék, kénytelenitve érzem magamat a „Talmud“-ról némi megjegyzéseket azért tenni, — mivel megbízom hírlapi bántalmazása leginkább onnan keletkezett, mert izraeliták elleni rágalmozással vádoltattak.

A Talmud Krisztus urunk születése előtti 140-ik évben Rabi Juda Haledosch (a szent) által lett Tiberias városában összeállítva, ezen 14 kötetből álló mű hat részre oszlik és pedig I. rész Seder Seraim, mely a veteményekről, II. Seder Moed, mely a Sabbáth és más ünnepekről, III. Seder Naschim, mely a házasságról és nőkről, IV. Seder Nesikin, mely emberek és állatok által okozott károk megtérítéséről, V. Seder Kodasim, mely az áldozatokról, VI. Seder Theborot, mely a tref és koscher iránti utasításokról szól.

A Talmud V-ik része, mely Seder Kodasim czim alatt az áldozatokról szól, melyek élő állatokból az ó időkben állottak, sok antisemitát tévedésbe hozza és hoz, ugy annyira, hogy az alatt emberáldozatokat is gondoltak. — Vádló megbízom, midőn az orosz izraelitákat említé, mint a nihilisták czinkosát: emlékezett a tiszaszéki esetről is, de nem igaztalan. Beszél az áldozatokról, de nem véresről. Igaz, hivatott a mértéktelen pálinkafogyasztástól s miután esetleg izraelita kézben van a forgácsfalvi regale, — világos, hogy szöszéki intése az izraelita koresmáros ellen irauyultaknál látszólag, mi ismét az ellenszenvet a vádló Brauerben felkelté, okot szolgáltatván a panaszra és azon téves magya-

rázatra, hogy az áldozatok alatt emberi áldozatokat értett volna megbízom.

Szólo maga nemcsak a talmud, de a Subhan Aruch izraelita vallásainak már évek előtt beható tanulmányozás tárgyává tette, sőt írói működése körébe is vonta, magyarázatokat nyomtatván ki. E tanulmányok eredménye benne azon meggyőződést szülte, hogy e tanok főleg Maimonidas után sok költőt és magasztost tartalmaznak, mint az is, hol tejet vérral vegyíteni tilos, mondván „nem szabad a bárány vérért az anyatejtel vegyíteni, mert ez lenne a legnagyobb kegyetlenség.“ stb.

Miután pedig megbízója ép úgy tudja és tanulmányozta a talmudot, sőt még behatóbban mint szólo, az igazgatási vád nem egyéb, mint ráfogása a felhívott és kihallgatott tanuknak, kik egyébiránt ugyanazosok a feladókkal.

Panaszlo nevében ugyan szólo kifogásolta a tanukat, előadván azt, hogy mindazokkal egyenkint perben áll vádló, de miután tiltakozása elvetetett, nem maradt egyéb hátra, mint megemlíteni azt is, hogy csodálja, miként juthatott alperes felperes ellen folyamatba tett nyomozati iratok tartalmának tudomására, holott bünyenyítő iratok nyomozati tartalma szigoru hivatalos titkok képez; a hivatalos titkoknak ekként történt elárulása által időelőtt szólo megbízója ellen folyamatba tett nyomozás eredményére nyilvános lapok közleményei által mintegy pressio látszik érdekei ellenére gyakoroltatni, — mi az igazság és humanitással össze nem fér és — filius ante patrem — a büntetést is már alapelkül a közvéleményben elítélte és pellengére állítja. — Hogy ezen eljárás incorrect, kézzel fogható.

Legmélyebben sértve érzi magát megbízom azon rágalom által, mely ötöt mint russophilt, tehát hazaárulót vádolja; már pedig azért, hogy tótajku, vagy mert anyanyelvét szereti, őt mint tótot elítélte és hazafiatlansággal vádolni — nagy hiba.

Szólo maga is egy régi árvamegyei magyarnemes, de tótajku családból származik, mint a főváros szülöttje, honvédfőhadnagy minőségben kezdett pályájának felaldozásával vérral és vagyonnal magyar hazájának áldozott, — hiszen hazafiságát senki sem fogja kétségbe vonhatni, mivel nemcsak karddal, de az irodalom terén is, — a magyar irodalom, nemzetiség és államiság mellett küzdött. — Azon körülmény végre, hogy tótlapokat hordat megbízója és oroszférfiak képeit akasztja fel lakásában, legkisebb jelentőséggel nem bír és jogot nem ad hazafiatlansággal vádolni.

Ha a tek. esküdtek gyülekezete figyelembe veszi a mondottakat: nem hiszi szólo, hogy a kihallgatott tanuk vallomásai, — miután ők vádlók is, — figyelemre méltatni fogják.

Ragaszkodik a panaszlevelében előadottakhoz és eszedezik lelkiismeretes verdiktnek kimondásaért.

Molnár József védő. Tekintetes Esküdszék! Ohajtanék az ékesszólás meggyőző erejével szólni, hogy azon körülményeket, melyek között a bevádolt cikk létrejött, helyesen tudnám esetelni; ohajtanám ezt azért, mert az esemény helyes elbírálásához szükségesnek tartom az ennek háttéréül szolgáló viszonyok kello megvilágítását. — Ha azonban gyenge tehetségemnek e feladat nem sikerünie teljesen, azok öszinte meggyőződésben találok megnyugvást, hogy a hiányokat pótolni fogja a tekintetes Esküdszék elalása főleg akkor, midőn a tárgyalás folyamatában előadott tények maguk oly világosan beszélnek, hogy azokat félremagyarázni egyáltalában nem lehet.

Az esemény maga, mely a bevádolás tárgyát képezte, egészen egyszerű; igazolva van, hogy a cikkíró saját ténye gyanút egyáltalában sem róhat fel, hogy egyszerűen azon tanuvallomások lettek szellőztetve, melyek a rimaszombati-járis szolgabírója előtt nyilvánosan tárgyalattak s a cikknek valódisága a meghallott tanuvallomásokkal mai napon is igazolást nyert.

Hogy a cikkíró honnan jött ezen dolgok nyomára, az mellékes kérdés, mert a bíróság tárgyalásai minden oly esetben, hol a nyilvánosság kizárva nincsen, ismeretese és átadhatók a köztudomásnak; s az, ki a panaszlo ur eljárásával s üzelmeivel hasonló dolgok nyomára jön, csak hazafi kötelességét teljesíti, ha felhívja azokra a sajtó figyelmét, mely ellenőrizetre egvedül képes s különben is hivatva van arra, hogy a körülötte élő társadalomban előforduló mindennemű visszaélést üldözzön, és ha lehet, meg is akadályozzon.

Arról van szó tek. Esküdszék: hogy szabad-e a magyar embernek itt, tulajdon édes hazája földjén otthon éreznie magát, hogy szabad-e önvédelmére szót emelnie, midőn olyan eseményeknek jön tudomására, melyek nemzetiségétől egy nagy vidék lakosságát ezelozzák elhódítani? S miután erre nézve a felelet fölött kételkedni nem is szabad be van bizonyítva, miszerint a vádtárgyát képező cikkírója csak szoros értelemben vett kötelességét teljesítette.

Egyébiránt magából a kérdéses cikkből becsületsértést és rágalmat a legerősebb nyagítás sem hozhat ki. Be lett igazolva, hogy panszlo plebánus ur szláv nemzetiségi eszméket terjesztő könyveket hordatott iskolája számára, hogy tanítójának egy magyar köszöntésért lett engesztelhetetlen ellenségévé, hogy a szlávok védszentjeinek Cyrillnek s Methodusnak tiszteletére önhatalmulag ünnepeket rendelt; ezen ünnepeken szláv dicsőséget hirdető énekeket énekeltetett; hogy szobája falán az orosz katonai és polgári főméltóságok arezképeit tartja, — mely ha magában nem képez is büntényt, de a többi gyanukok mellett élesen világitja meg mindenesetre panszlo ur magyar ellenes érzelmeit. — Be lett igazolva, hogy lelkészi békés hivatásáról megfelekezve gyűlöletre izgatott a zsidó felekezet ellen; s a mai eljárás tárgyát e részben több nem képezi — s én a talmud ismeretlen tanainak nyomozásában vádló ügyész urat követni nem is akarom, mert az semmi módon nem lenne beilleszthető a mai eljárás keretébe.

Hogy panszlo plebánus ur nem az ellene tanuskodó egyháztagok, de a sajtó ellen fordult annak magyarázata igen könnyű. Az ő 3000 lelket számító egyházközsége távolesik minden közlekedési vonaltól, nemzetellenes kísérleteit senki más nem ellenőrizheti csak a megyei közlöny. Az országos sajtó figyelme reá nem terjedhet ki, de azt talán üzelmeinek nem is jönné tudomására egészen odáig, midőn az elhintett mérges magvak gyümölese nem lenne többé kiürítható; ezért igyekezett ő valószínűleg ezt a sajtót megfélemlíteni; ezért zavart ki békés nyugalomból egy egyszerű s szorgalmasan munkálkodó magyar pölgárt, s talán azt is reméltte, hogy ennek a nagy költséggel járó esküdszék bizonyító eljárásához nem lesz meg a kello anyagi ereje s ő azon tekin-

télyt, melyet saját visszaélései miatt a szöszéken hívei előtt elveszített, ezen az uton fogja újból helyreállítani.

Hogy a tótnyelvű lakosság mind rossz hazafi lenne azt én nem állítottam. Fényes bizonyítványt szolgáltatott ennek ellenkezőjére a ma kikallgatott két tanu, kik magyarául épen nem boszélnek, s kik bizonyára erősek lehetnek jó magyar hazafiai érzelmeikben, mert különben egyszerű vál-lásos ember létükre, nem merték volna az őket átokkal fenyegető papjuk ellen szavukat felemleni, még az ügy igazságos állása mellett sem.

Panaszlo plebánus urnak nem szolgálhat mentségére azon körülmény, hogy ő a fényes multu magyar Clerus egyik tagja, mely hazafiai áldozatkészségének a történelem tanúsága szerint oly számos és kitünő jelét adta. Az ő eljárása épen azért itélendő el szigoruan, mert népe előtt mint pap a tekintély legmagasabb polczán áll; szavainak hordereje kiszámíthatatlan különösen azon tette, hogy tótrzemlő könyvek terjesztése által egy egész ifju nemzedék lelkele igyekezett csepegtetni a hazafiatlanság mérget, kell hogy a legszigorubb beszámítás alá vétessék. Azután meg bármily tündöklő és magas legyen is a róm. kath. papság tekintélye: nem lehet elképzelni, hogy a ma tárgyalás alatt álló hazafiatlan üzelmek megtürése foltot ne ejtne rajta; pedig elvitáztatlan tény, hogy a gyémánt legtisztább fényén is kiszámíthatatlan kárt okoz a legkisebb folt jelenléte is.

Uraim! Esküdtek urak! Az önök itéletét a kérdés alatt levő ügyben, aggódo figyelemmel várja egész vidék.

En nem tudom ezt egészen magánügynek tekinteni, mélyen meg vagyok arról győződve hogy ez az összes, magyar nemzet közügye, mert azt megakadályozni, hogy tőlünk idegen elemek körünkben tért hódítsanak, semmi esetre sem magánfeladat, de valóságos közérdek.

Méltóztassanak figyelemmel lenni arra, hogy az önök itélete gyűjtő villám lehet, mely hivatva van egy egész vidék beborult láthatárát megvilágítani, hogy annak fényénél azok, kik talán már ingadoztak, vagy épen rossz uton indulnak el, megtalálhassák ismét a helyes ösvényt. — Nem akarom önököt Esküdtek urak a nemzetiségi eszmékkel elfoglultatni. Igazságot kérek és várok. Annymra igazolva látom védenézem ártatlanságát, hogy biztos öntudattal hívom fel önököt itéletozásra. Kérdezzék meg legjobban lelkiismeretüket s annak önkénytelenül előtörő hangjaival méltóztassanak védenézem az ellene alaptalanul támasztott becsületsértési és rágalmozási vétség alól felmenteni s az indokolatlanul panszkozó plebánus urat a terhére okozott költségekben lemarasztalni.

Vádlott. Tekintetes esküdszék! Az elmondottak után nekem mint vádlottnak igen kevés mondani valóm van, mert az előttünk lefolyt tárgyalás kétségtelenül bebizonyította azt, hogy azok, melyek az incriminált cikkben foglaltak, igazak; — a mi pedig igaz, az nem rágalom, — a hol rágalom nincs, ott rágalmozó sines, ennek következtében vétkes sem lehet; ha csak nem az, ki papi méltóságáról megfelekezve közbötrányt idézett elő, ha csak nem az, ki a nemzeti közérületet arczulni elég vakmerő volt, — ha csak nem az, ki szóval, tollal és tettel azon táborban harezol, mely előtt gyűlöletes mindaz, a mi magyar.

Egyébiránt én a fent forgó ügyben — jól tudom — nem tettem annyit, mennyit a tek. Esküdszék bármelyik általam igen tisztelt tagja hason körülmények között megtett volna, — de igenis tettem annyit, a mennyit minden magamforma igénytelen embertől méltán megvárhat a közügy s megkövetelhet a magyar haza. Ennek következtében én azon nyugodt lelkiismerettel várom a tek. Esküdszék itéletét, a mily szilárd elhatározással fogok ez után is küzdeni azok ellen, kik ezredéves történeti multunk daczára sem akarják elismerni, hogy Magyarországon — eskakis Magyarországon lehet.

Ezután az elnök következő kérdéseket terjeszti az esküdtek elé:

1. Foglaltatik-e az incriminált cikkben Rojko András mint közhivatalnok ellen rágalom? Igen, vagy nem.
2. Foglaltatik-e rágalom mint magánszemély ellen? Igen, vagy nem.
3. Foglaltatik-e ellene mint közhivatalnok ellen becsületsértés? Igen, vagy nem.
4. Foglaltatik-e becsületsértés ellene mint magánszemély ellen? Igen, vagy nem.
5. Vádlott-e az incriminált cikk szerzője? Igen v. nem.
6. Vétkes-e a vádlott a Rojko András ellen, mint közhivatalnok ellen elkövetett rágalmozás vétségében? Igen vagy nem.
7. Vétkes-e vádlott a Rajko András ellen, mint magán személy ellen elkövetett rágalmozás vétségében? Igen, vagy nem.
8. Vétkes-e vádlott a Rojko András ellen, mint közhivatalnok ellen elkövetett becsületsértés vétségében? Igen, vagy nem.
9. Vétkes-e vádlott a Rojko András ellen, mint magánszemély ellen elkövetett becsületsértés vétségében? Igen, vagy nem.

Az esküdtek félrevonulván rövid tanácskozás után viszatérnek s elnökük Éder Ödön következő verdiktet hirdeti ki: az 1., 2., 3., 4. kérdésre egyhangulag **nem**, az 5-ikre egyhangulag **igen**. — a 6., 7., 8. és 9-dikre ismét egyhangulag **nem**-mel felelt az esküdszék. — A verdikt kihirdetését a terem minden zugából harsogó éljen követte. A bíróság félrevonulva 1/4 órai tanácskozás után következő itéletet hirdette ki: Bodor István vádlott a rágalmozás és becsületsértés vádjá alól feloldatik s panszlo 337 frt 72 kr, per és eljárás költségekben ezen kívül védőjének 80 frnyi védelmi díjában 417 frt 72 krban elmarasztaltatik.

Az itélet kihirdetése után az esküdtek és a közönség egy része meleg kézzorítással sietett kifejezni elismerését a volt vádlott és védője iránt.

Hírek és vegyesek.

Lapunk mindazon igen tisztelt pártolói, a kik a multra nézve előfizetéseikkel a mai napig is még hátrálékban vannak, tisztelettel felkéretnek, sziveskedjenek a hátrálékos összeget kiadóhivatalunkhoz (Losonezi-utca 24. sz.) minél előbb beküldeni, nehogy a lap szétküldésében zavar álljon elő. — Előfizetési díj: 1 évre 4 frt. — 1/2 évre 2 frt. — 1/4 évre 1 frt.

Kitüntetés. Radvány István a miskolci iparkamara buzgó elnöke kereskedelmi tanácsossá nevezetett ki.

Felolvasás. Szabó Lajos már említett felolvasását ma tartja a faragászati iskola (kaszárnya épület) helyiségében.

A rimaszombati korcsolyázó egyesület a múlt vasárnap adta át forgalmának igazán tükör simára fagyott pályáját. Végre tehát meghallgattattott a nyár óta tartó fohász. Elnézve a múlt vasárnapi mulatságot nem is csodálkozánk, hogy nehezen várták a korcsolyázó évadot s bizony-bizony kevésbe múlt, hogy vén lábainkra fel nem kötöttük mi is azt a nekünk bizonytalan vékony vas jószágot, kivált midőn a korunkbeli jó példaadókat már is többes számban látjuk képviselve. Öröm volt nézni a repülve tovasikamló párokat a zene csábító hangjai mellett. Játék-játékot ért. Volt csillag, ostar, katonásdi, négyes, verseny futás s volt dolguk a szárnoknak stb. szóval volt nagy öröme a Halifax hiveinek s kellemetes szórakozása a néző publicumnak. Sok volna elsorolni mindazokat a jó ismerősöket, kikkel kint a pályán együtt mulattunk, csak annyit mondhatunk, hogy a város elitejétől kevés kapott absentiát. A jövedelem mint halljuk 26 frtnál több. Tudomásunk szerint az egyesület fíradhatlan rendezői ma és minden vasárnap — míg az idő kedvező lesz, rendeznek ily mulatságot, hogy kipótolják az elmulasztottakat, s mint tervben van, még hozzá versenyek is lesznek. S versenydíjakat egyik szenvedélyes korcsolyás fiatal város-anya (értesülésünk szerint két aranyat) és mások adják.

Farsang. Ma lesz a eszmadia ifjuság bálja. — Az iparos-ifjuság saját önképzőköre és segélyező-egylete javára febr. 4-én jótékonyzéli táncvizsgalmat tart.

Haladunk. Mint már előbbi számunkban is jelezve volt városunkban a felső iparrajzoktatás a fametszészetűi tarműhely helyiségében megkezdett. Annak létrához azonban tovább mentek, a rajzoktatás mellé azon iparszaknak megfelelő számítási műveleteket is fölvettek, úgy az építő mesterek részére az építkezésnél előforduló számításokat és építési tervezéseket már meg is kezdték. A számtanból Kafka Károly mérnök ur f. hó 11-én az esteli órákban tartotta

nagy érdeklődés mellett első előadását. Gondoskodva van arról, hogy több iparos is csoportosítás után hasonló szakuknak megfelelő oktatásban részesüljön. Az iparoktatást nagyban előmozdító ezen tény, melegen ajánljuk az ipartársulatok s egyes iparosok figyelmébe.

A rimaszombati kaszinó választmánya f. évtől kezdve a következő új intézkedést léptette életbe a foglalkozó tagokra nézve: foglalkozó tag csupán az lehet, ki a különbeni kaszinói tagsággal leendő felvétel feltételei mellett, a 3 hónapra járó díjat előlegesen fizeti.

A gömörmezei művészeti és régészeti kiállítás nagy bizottsága f. hó 3-án tartotta zárszámoló ülését, melyben a 200 frtot meghaladó maradvány összegből 150 frtot a helybeli egy. prot. gymnasium rajzterme fölszerelésére — az ezen felüli összeg pedig, a szintén szép összeget tevő megmaradt kiállítási szekrények és egyéb szerelvényekkel együtt — az épen alakulás küszöbön levő gömörmezei muzeum-egyesületnek adott át. Ugy az egyik, mint a másik részre tett adomány tekintetében a cél helyesen lett megválasztva.

A korcsolyázó-egyesület tagjainak száma ez idén is mint tavaly, felülhaladta a százat; ebből következtetve reméljük, hogy a február 1-én rendezendő „Korcsolya-bál,” tavalyihoz hasonló fényessége mellett, számra nézve is tekintélyes leend.

Több oldalról, olyanoktól érkezett panasz, hogy a január 20-án tartandó álcacos bála meghívót nem kaptak, kiknek a rendezőség biztos tudomása szerint elküldötte, illetve postára tette, s azok eltűnését megmagyarázni nem tudja. Felkérjük, s felhívjuk a t. közönséget, hogy azok, kik megjelenésükkel megtisztelni ohajtanak, — meghívót azonban nem kaptak, forduljanak közvetlen az elnökséghez, mi a legnagyobb örömmel és készséggel fogjuk megküldeni. Nagyrőcze, 1883. január 4-én. A rendezőbizottság nevében: Perjessy László r. b. jegyző.

Szerencsétlenség. Egyházas-Báston január 11-én egy favágót a szomszédja által levágott fa agyonütött. — A

szerencsétlen azonnal szörnyet halt; otthonn feleségén kívül számos gyermek siratja.

Mint halljuk a korcsolya pályára a vizet levezető zugót az alsó malom berljője elzáratta, úgy hogy most már hordókkal hordják a jégre a vizet.

A „vizkeresztli vásár,” mely folyó hó 8—9-én volt, egyike volt a legnéptelenebbeknek. Kereslet és kínálat egyiránt lanyha, még a hizott sertések ára is nagyot csökkent, mert vevő alig volt, holott egyszer-másszor ez volt a leglátogatottabb vásárok egyike.

Az árvíz. Győr városát a Rába vize elöntötte, s temérdek házból szorította ki a lakókat, kik a vízmentes területen lakó részre menekültek s találtak résztvevő keblekre. Hasonló veszélyekről hoznak tudomást a lapok Mohácsról is, melynek közelében Kölkednél a Duna áttörvén a gátot elárasztotta a vidéket. A várost védi a körtöltés, de ezen kívül mintegy 300 ház van kitéve az összeomlásnak.

A kaszlonak mult közgyűléséről szóló tudósítás, valamint több beküldött cikk tárgyhalmaz miatt jövő számunkra maradt.

Hivatalos közlemények.

Pályázat.

2530. sz. — Gömörmezei nagyrőczei járás területén levő sumjacei körjegyzői állomás lemondás folytán üresedésbe jöven, annak betöltésére ezen pályázatot nyitattik. — Ezen állomás javadalmazása a kerülethez tartozó Sumjác, Telgárt és Vernár községek által fizetendő 500 frt és 100 frt lakbér. — A pályázni kívánók felhivatnak, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényükkel jövő 1883. évi január hó 15-ig alólírott szobiroshoz adják be.

Jolsván, 1882. decz. 19-én.

Maléter Ede, s. k. szbiró.

Felelős szerkesztő: Bodor István.

Magán-hirdetések.

Árverési hirdetmény.

5787/1882. sz. A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **István Márton** végrehajthatónak — **Hiaszko Mária** végrehajtást szenved elleni 117 frt. és 138 frt. tőke követelés s jár. iránti végrehajtás ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén levő Meleghegy községben fekvő meleghegyi 47. sztkvben foglalt **Hiaszko Mária** birtokára az árverést 467 frt 90 krban ezenen megapalított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fenebb megjelölt ingatlan az 1883. évi martius hó 14 ik napján d. é. 10. órakor Meleghegyen a község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megalapított kikiáltási áron alól is eladatni fog. — Árverezni szándékozók kötelesek az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 46 frt 79 kr. készpénzben a kiküldött kezébe letenni, avagy az 1881. LX. T. cz. 170. §-a érdekében a bánatpénznek a bíróságnál előhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Rimaszombati kir. tszék mint tkvi hatóság. 1882. decz. 9-én.

Marton, kir. tszéki elnök.

Hirdetmény.

1789/1882. sz. — A nagyrőczei kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, miszerint **Hruska János** f. psnek 130 frt tőke s jár. iránti végreh. ügyében **Ludvig Károly** jolsvai 430 sztkvben foglalt 600 frtra becsült ingatlanok végreh. elárverezése elrendeltetik, s annak megtartására határnapul 1883. február 17 d. e. 10 órája Jolsva városházánál azon hozzáadással tüzetik ki, hogy ezen határnapon a kérdéses ingatlanok becsárán alól is elfognak adatni. A venni szándékozók kötelesek az árverésnek megkezdése előtt a kikiáltási árnak 10% vagyis 60 frt készpénzben bánatpénzül a kiküldött kezébe letenni s a vételárnak három egyenlő részletben egy-egy havi időközben 8% kamatokkal a nagyrőczei m. kir. adóhivatal mint letéti pénztárnál letenni. Kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság Nagy-Rőczén 1882. október hó 13. napján.

Molitorisz, kir. jbiró.

Hirdetmény.

1818/1882. sz. A nagyrőczei kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, miszerint **Ferencsik János** f. psnek 204 frt 41 kr. tőke s jár. iránti végreh. ügyében **Noszko János** plaukint illető s a závadkai 44. és 420. sztkvben foglalt 932 frtra becsült ingatlanok végreh. elárverezése elrendeltetik, s annak megtartására határnapul 1883. február hó 14-én d. e. 10 órája Zavadka község házában azon hozzáadással tüzetik ki, hogy ezen határnapon a kérdéses ingatlanok becsárán alól is elfognak adatni. A venni szándékozók kötelesek az árverésnek megkezdése előtt a kikiáltási árnak 10%-át vagyis 93 frt 20 krt készpénzben bánatpénzül a kiküldött kezébe letenni s a vételárát 3 egyenlő részletben egy-egy havi időközben 6% kamatokkal a nagyrőczei m. kir. adóhivatal mint letéti pénztárnál letenni.

Kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság. Nagy-Rőczén, 1882. okt. hó 17.

Molitorisz, kir. jbiró.

Kiadó lakás.

Rimaszombatban a főtéren levő **Dapsy Vilmos-féle házban** egy bolhelyiség teljes felszerelvényvel (állvány és áruasztalok), három szoba, konyha, kamra és pinczékől álló lakás **1883. év april elejétől bérbe kiadó.** Bővebb értesítést ad **Dapsy József** megyei alpnéztárnok.

2—*

Hirdetmény.

1817/1882. sz. — A nagyrőczei kir. jbiróság mint tkvi hatóság részéről közhírré tétetik miszerint **Ferencsik János** f. psnek 49 frt 24 kr. tőke s jár. iránti végreh. ügyében **Lednia Mihály** závadkai 45. 256. 374. sztkvben foglalt 801 frtra becsült ingatlanok végrehajtási elárverése elrendeltetik, s annak megtartására határnapul 1883. február 27. d. e. 10 órája Zavadkán a község házában azon hozzáadással tüzetik ki, hogy ezen határnapon a kérdéses ingatlanok becsárán alól is elfognak adatni. — Árverezni szándékozók kötelesek az árverésnek megkezdése előtt a kikiáltási árnak 10%-át, vagyis 80 frt 10 krt készpénzben bánatpénzül a kiküldött kezébe letenni, s a vételárát három egyenlő részletben, egy-egy havi időközben 6% kamatokkal a nagyrőczei m. k. adóhivatal, mint letéti pénztárnál, letenni.

Kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság. Nagyrőczén, 1882. decz. 16. napján.

Molitorisz, kir. jbiró.

Hirdetmény.

1819/1882. sz. — A nagyrőczei kir. jbiróság mint tkvi hatóság részéről közhírré tétetik, miszerint **Ferencsik János** f. psnek 35 frt 78 kr. tőke s jár. iránti végreh. ügyében **Becher János** alperest illető a závadkai 250. 361. 411. sztkvben foglalt 1023 frtra becsült ingatlanok végreh. elárverése elrendeltetik, s annak megtartására határnapul 1883. márczius 5-ének d. e. 10. órája Zavadka község házában tüzetik ki, hogy ezen határnapon a kérdéses ingatlanok becsárán alól is elfognak adatni. — A venni szándékozók kötelesek az árverésnek megkezdése előtt a kikiáltási árnak 10%-át vagyis 102 frt 30 krt készpénzben bánatpénzül a kiküldött kezébe letenni, s a vételárát 3. egyenlő részletben egy-egy havi időközben 8% kamatokkal a nagyrőczei m. k. adóhivatal mint letéti pénztárnál, letenni.

Kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság. Nagyrőczén, 1882. decz. hó 5. napján.

Molitorisz, kir. jbiró.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

3—3

a „KÉPES CSALÁDI LAPOK”

szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilapra.

Felelős szerkesztő: Komócsy Lajos.

A „Képes Családi Lapok” január hó 1-én képpel, szabásrajzzal stb. és „Gazdasági és Ház-ötödik évfolyamának második negyedébe lép. tartási Lap” is jár ingyenes mellékletkép. A boríték telve a komoly és tréfás talányok minden Mutatvány számot s egészen tájékozó előfizetési felhívást, e helyen csak röviden emlékezzünk meg a faja- lal. A közönségnek ingyen áll rendelkezésére „Kérdések”, „Feleletek”, „Ajánlatok” stb. közkeveltségnek örvendő lapról. — A „Képes Családi Lapok” három részére a társalgó esernök. — Minden negyed-nyvi tartalommal jelen meg a legdiszesebb kiállításban, szép, fényes, színes borítékban. Minden évben gyönyörű színes műmellettel egészen ingyen. Ezek közül eddig- minden szám sok művészi kivitelű képet hoz. A f. el- megjelentek: Prielle Cornelia, Felekine-Munkácsi Flóra, Paulayné, Helvey Laura, Blaháné

A „Képes Családi Lapok” a legolcsóbb, legterjedelmesebb, legdiszesebb magyar hetilap. Megjelen minden vasárnap egészen ingyenes regény-melléklettel Kúton (ingyen) „Divatkép” és külön (ingyen) „Gazdasági és háztartási lap”. Gyönyörű jutalomképek és rendkívüli kedvezmények. Megjelen tizezer példányban. Lujza, Szigeti József s legutóbb Jászay Mari asszony pompásan sikerült arcképei. Legközelebb küldetik szét Beresényi Béla jeles színművésznök s drámaírónk kitünően sikerült arcképe. A jövő negyedben ismét egyik kiváló művésznök arcképet adjuk. E gyönyörű arcképesernököt folytatjuk, hogy a közönség művésznőit, művészeit ismerje.

A legközelebbi évfolyamban külön regény-mellékletkép „A titokzatos vendég” című kitünő, cselekvény-gazdag, érdekesítő regényt közöljük.

Mutatvány számot a kiadóhivatal kívánatra bárkinek küld bérmentve. Előfizetési ár: Egész évre 6 frt. Félévre 3 frt. Negyedévre 1 frt 50 kr.

MEHNER VILMOS kiadóhivatal: BUDAPEST, papnövelde-utca 8. szám alatt.

Sürgöny.

Rimaszombat és vidéke virágkedvelő tisztelt közönségéhez.

Van szerencsém a t. közönséget kiértesíteni, miszerint nálam a farsangi évad, ugyszintén egész éven át is **élő és művészileg szarított virágokból** mindenféle nagyságu, izlésesen összeállított és a legdiszesebb tartályokkal (Enveloppes) ellátott **báli-, cotillion-, menyasszonyi-, lakadalmi-, név- és születésnapi-csokrok 1 forinttól feijebb** (a cotillion-csokrokat kivéve) továbbá **apró mellicsokrok 10 krtól feijebb** megrendelés szerint azonnal eszközöltetnek.

Vidéki megrendeléseknél (az összeg előleges beküldése vagy utánvét mellett) kérem az árt és a szállítás módját meghatározni.

Midőn alkalmat nyujtok a minden rangu és rendü ifjuságnak a legdiszesebb csokroknak jutányos ároni beszerzésére, magamat szives pártfogásukba ajánlvá, maradtam teljes tisztelettel

Rimaszombat 1883. január 10.

Wikoukal Henrik, városi műkertész.

Babér- és moha-koszoruk izlésesen díszítve, jutányos áron folyton kaphatók.

1—3